

Yttrande från Regionkommittén om "Frivilligarbete som bidrag till ekonomisk och social sammanhållning"

(2008/C 105/03)

Regionkommitténs ståndpunkt

- Frivilligarbetet bidrar i hög grad till ekonomin på lokal, regional och nationell nivå samt EU-nivå genom a) att samhällslivet och näringslivet får extra personalresurser och b) att det skapar socialt kapital och ger högre livskvalitet, en faktor som kan bli viktig för investeringar och skapande av arbetstillfällen.
- Kommittén betonar dock att frivilligarbete inte bör ses som ersättning för anställd personal i något sammanhang.
- Kommittén uppmuntrar medlemsstaterna att samla in korrekt statistik över frivilligarbete på lokal och regional nivå, också för att stödja utvecklingen av lämpliga initiativ på båda nivåerna.
- Kommittén anser att frågor som gäller bristen på rättslig status för frivilligarbetet bör uppmärksammas i högre grad, särskilt vad gäller rättigheter och ansvar, och rekommenderar att frivilligarbete när detta är lämpligt får en tydligt definierad och enhetlig rättslig status i EU:s alla medlemsstater, med avseende på gränsöverskridande resor i samband med frivilligarbete.
- Regionkommittén anser att frivilligarbetet har en viktig EU-dimension och vill därför se en mer sammanhängande och övergripande politik, framför allt följande:
 - Bättre förståelse genom ökad forskning och förbättrad kvalitet avseende statistiken på EU-nivå.
 - Frivilligarbetets ekonomiska bidrag bör erkännas och arbetets motsvarighet i reda pengar bör accepteras mer allmänt som ett sätt att matcha bidrag från EU-finansierade program.
 - Bredare fokus på frivilligarbete på EU-nivå utöver områdena medborgardeltagande och ungdomsverksamhet.
 - Nya initiativ bör studeras för att uppmuntra ett utbyte av erfarenheter och öka rörligheten bland volontärer genom ett gemenskapsprogram för volontärer i alla åldrar.

Föredragande: Declan MCDONNELL (IE-ALDE), ledamot av Galway City Council och West Regional Authority

Politiska rekommendationer

REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Allmänna kommentarer

1. Kommittén anser att det frivilligarbete som är föremål för detta yttrande kan definieras med hjälp av tre kännetecken: Arbetet utförs utan finansiell ersättning, det utförs av fri vilja och det gynnar någon annan än volontären eller dennas familj. Dessa kännetecken täcker ett brett spektrum av frivilligarbete, både formellt och informellt, kortvarigt och långvarigt, deltid och heltid, t.ex. volontärtjänst.

2. Kommittén konstaterar att frivilligarbete är en viktig faktor för aktivt medborgarskap och demokrati på alla nivåer, eftersom de som deltar i frivilligarbete direkt eller indirekt arbetar för att förbättra samhället för alla på lokal, regional och nationell nivå.

3. ReK understryker att socialt marginaliserade grupper i samhället är minst benägna att delta i frivilligarbete, och att det är ett viktigt mål att stödja dessa gruppers deltagande och få dem att känna sig behövda som volontärer.

4. ReK vill framhålla frivilligarbetets roll i utvecklingsländer världen över, och dess stora betydelse för att minska fattigdomen i världen och främja en global dialog.

5. Frivilligarbetet kan spela en viktig roll i hanteringen av klimatförändringen på lokal, regional, nationell och internationell nivå och även medverka till social integration, utvecklings-samarbete och bättre integrering av funktionshindrade och invandrare.

Att bidra till Lissabonagendan – frivilligarbetets betydelse

6. Frivilligarbetet bidrar i hög grad till ekonomin på lokal, regional och nationell nivå samt EU-nivå genom a) att samhällslivet och näringslivet får extra personalresurser ⁽¹⁾ och b) att det skapar socialt kapital och ger högre livskvalitet, en faktor som kan bli viktig för investeringar och skapande av arbetstillfällen. Forskning visar att socialt kapital har en direkt och positiv effekt på tillväxten i europeiska regioner ⁽²⁾. Kommittén håller också med om att socialt kapital kan betraktas som "ömsesidigt förstärkande och med positiva effekter på den ekonomiska

⁽¹⁾ Den höga graden av frivillighet i "08 Welcome Programme" i samband med att Liverpool är europeisk kulturhuvudstad 2008 till exempel.

⁽²⁾ Social Capital and Regional Economic Growth (Beugelsdijk och van Schaik, 2003).

tillväxten och på andra viktiga områden, t.ex. social kontroll, integration, hälsa, styresformer, institutioner och förstärkning av demokratin" ⁽³⁾.

7. Kommittén uppmärksammar att frivilligarbetet kan öka anställbarheten, i och med att en person som ägnar sig åt frivilligarbete kan delta i ett volontärprogram ⁽⁴⁾. Vidare anser ReK att de mest utsatta samhällsgrupperna (invandrare, minoriteter, arbetslösa, hemlösa, missbrukare och ungdomar som lämnar skolan i förtid) får möjlighet att förändra sina liv och delta aktivt i samhällslivet genom de färdigheter och den kompetens de förvärvar, och att de får tillgång till bättre betalda jobb eller hittar en ny utbildningsväg. Människor med alla sorters bakgrund får möjlighet att tillsammans bidra till det allmänna bästa och åstadkomma social sammanhållning, mångfald och respekt.

8. Kommittén framhåller det "mervärde" som social stödverksamhet kan få genom frivilligarbete, t.ex. sådan stödverksamhet för funktionshindrade som inte nödvändigtvis kan tillhandahållas av personer som uppstår ersättning.

9. ReK framhåller att frivilligarbetet är viktigt när det gäller att hantera aktuella socialfrågor på ett nytt och innovativt sätt, och att det kan fungera som ett laboratorium för nya tjänster och arbetstillfällen.

10. Kommittén betonar dock att frivilligarbete inte bör ses som ersättning för anställd personal i något sammanhang.

11. Kommittén framhåller att frivilligarbete har positiva effekter på personlig hälsa och eventuellt kan leda till minskade utgifter för de lokala, regionala och nationella hälsovårdssystemen. Forskning visar att frivilligarbete kan få särskilt positiva effekter på äldre personers hälsa ⁽⁵⁾. De hälsomässiga fördelarna kan spela in i alla åldersgrupper, från ungdomar till pensionärer, och få en viktig roll för att förebygga fysiska och psykiska sjukdomar.

12. Kommittén konstaterar att frivilligarbetet kan få stor betydelse för det livslånga lärandet, i och med att personer kan utveckla nya färdigheter som bidrar till deras personliga, sociala och kulturella utveckling, och att deras anställbarhet kan öka och anpassas i en ekonomi som befinner sig i ständig förändring. Framför allt ser vi mycket positivt på utvecklingen av frivilligarbetet i skolan, för att förmedla de värden som frivilligarbetet innefattar.

⁽³⁾ The Well-being of Nations, the Role of Human and Social Capital (OECD 2001).

⁽⁴⁾ Time Bank/Reed Executives undersökning av 200 av Storbritanniens ledande företag (2000) http://timebank.org.uk/mediacentre/press_release_details.php?id=76.

⁽⁵⁾ The Health Benefits of Volunteering – A Review of Recent Research (Corporation for National and Community Service, 2007).

13. Kommittén understryker frivilligarbetets roll för att stödja lokala utvecklingsinitiativ och underlätta genomförandet av en rad EU-finansierade initiativ, t.ex. Leader-programmet. Denna verksamhet utgör en motvikt till globaliseringens negativa effekter och garanterar hållbar lokal ekonomisk utveckling.

14. ReK uppmanar till utökad samarbete mellan offentliga förvaltningar och frivilligorganisationer när det gäller att utveckla en relevant offentlig politik, i syfte att se till att denna politik bättre uppfyller frivilligsektorns krav.

Det saknas forskning och statistiska uppgifter om frivilligarbete

15. Det är nödvändigt att snarast möjligt åtgärda bristen på fullständig och korrekt EU-omfattande eller nationell statistik över frivilligarbetets bidrag till ekonomin. Regionkommittén ser därför positivt på att Belgien, Frankrike, Tjeckien, Italien och Slovakien har åtagit sig att genomföra FN:s handbok för ideella organisationer i nationalräkenskapssystemet.

16. Kommittén uppmanar medlemsstaterna att samla in korrekt statistik över frivilligarbete på lokal och regional nivå, också för att stödja utvecklingen av lämpliga initiativ på båda nivåerna.

17. ReK anmodar kommissionen att på ett systematiskt sätt ta fram fler uppgifter om frivilligarbetare och de tjänster som de tillhandahåller och anser att frivilligarbete bör få en egen kategori i Eurostats statistik, så att dess ekonomiska värde kan bedömas ordentligt.

18. Kommittén rekommenderar att jämförande forskning om frivilligarbete genomförs i hela EU, så att man kan få uppgifter om dess utvecklingstendenser, syfte och kännetecken på nationell, regional och lokal nivå. Därmed skulle det bli lättare att tydligt kartlägga kulturella likheter och skillnader hos frivilligarbetet och dess infrastruktur.

19. Kommittén rekommenderar att forskning genomförs i hela EU, så att man kan kartlägga bästa praxis när det gäller att främja och stödja frivilligarbete på lokal och regional grund. Med utgångspunkt i forskningsresultatet kan områden med större historisk erfarenhet stödja andra regioner och lokalsamhällen i arbetet med att utveckla nya initiativ.

Frivilligarbetets rättsliga status

20. Kommittén anser att frågor som gäller bristen på rättslig status för frivilligarbetet bör uppmärksammas i högre grad, särskilt vad gäller rättigheter och ansvar, och rekommenderar att frivilligarbete när detta är lämpligt får en tydligt definierad och enhetlig rättslig status i EU:s alla medlemsstater, med avseende på gränsöverskridande resor i samband med frivilligarbete.

21. Frivilligarbete bör som regel inte hindras av att det saknas försäkringar eller att rättigheter i fråga om t.ex. social trygghet dras in. Lämpliga rättsliga ramar bör antas för att garantera detta.

Stöd till stödstruktur för frivilligarbete

22. Kommittén rekommenderar lokala och regionala myndigheter att stödja insatser i syfte att utveckla en infrastruktur för att stödja och underlätta frivilligarbete utan att inskränka på den frivilliga sektorns självständighet. Exempelvis kan lokala volontärcentrum eller annan lämplig infrastruktur bidra till att främja frivilligarbete, tillhandahålla information om möjligheter till frivilligarbete och åstadkomma en mer professionell förvaltningspraxis i organisationer med volontärer.

23. Med avseende på erkännande av utfört frivilligarbete konstaterar Regionkommittén att det redan finns decentraliserade system för certifiering av färdigheter, kunskaper och erfarenheter som förvärvat genom frivilligarbete⁽⁶⁾. Dessa system skulle kunna användas i kombination med det befintliga systemet för Europass-meritförteckningen och därigenom främja ett erkännande inom hela EU av relevanta erfarenheter från frivilligarbete när det gäller anställbarhet.

24. Kommittén konstaterar även att ett EU-omfattande belöningssystem för organisationer inom frivilligsektorn och näringslivet skulle göra det möjligt att uppmärksamma bästa praxis och hög kompetens när det gäller att främja och uppmanra frivilligarbete. Detta skulle kunna ske en gång om året, i syfte att uppmanra en EU-omfattande diskussion om exempelvis förvaltning av och stöd till frivilligarbete.

25. ReK framhåller att när det gäller frivilligarbete som involverar barn och sårbara vuxna innebär avsaknaden av samordning på europeisk nivå beträffande intyg om god vandel (police clearance) att migranter inte har möjlighet att uppfylla medlemsstaternas krav, liksom att volontärorganisationer inte heller är i stånd att skydda barn och sårbara vuxna mot eventuellt utnyttjande.

Stöd till organisationer som är beroende av frivilligarbete

26. ReK välkomnar vissa generaldirektorats (särskilt GD Utbildning och kultur) ansträngningar att anta ett mer insiktsfullt angreppssätt och använda frivilligarbete som ett sätt att finansiera projekt som drivs med EU-medel. Kommittén betonar att frivilligarbete i högre grad bör betraktas som likvärdigt med samfinansiering av andra EU-finansierade program när man kan göra en lämplig kostnadsberäkning för denna verksamhet. Detta vore ett steg på vägen mot att direkt erkänna värdet av att frivilligorganisationer engagerar frivilliga.

⁽⁶⁾ Ett exempel på ett sådant system är den tyska delstaten Hessens webbplats för kompetenscertifiering <http://www.kompetenznachweis.de>.

27. Kommittén inser vikten av att främja och stödja bästa praxis för förvaltning av frivilligarbete bland organisationer som engagerar volontärer. Forskning visar att införande av bästa praxis kan leda till att frivilligarbete ökar inom en organisation och att det blir lättare att behålla volontärer ⁽⁷⁾.

28. Kommittén uppmantrar organisationer som engagerar volontärer att dra nytta av deras kunskaper och aktivitet på ett strategiskt, policybaserat och planlagt sätt, i syfte att förstärka organisationens effektivitet och för att skapa minnesvärda erfarenheter av frivilligarbetet.

Frivilligarbetets betydelse för social sammanhållning

29. Frivilligarbete kan spela en viktig roll i en individs personliga utveckling. Det ger ett nytt perspektiv på samhället och kan även bidra till att personen i fråga får högre självaktning och självförtroende och kan delta i samhällslivet på ett mer fullödigt sätt. Det frivilligarbetaren utträttar har även stor betydelse för såväl den ekonomiska och kulturella som den sociala utvecklingen lokalt och regionalt.

30. Kommittén konstaterar att frivilligarbete kan ha betydelse för integrationen av nya och traditionellt marginaliserade grupper på lokal, regional och nationell nivå. Frivilligarbete ger enstaka personer och grupper möjlighet att möta andra människor från olika samhällsområden i en positiv och inbördes uppmanande miljö.

31. Kommittén avråder EU från att låta stödet till frivilligarbete koncentreras till ungdomar, och påpekar att frivilligarbete är en verksamhet inom vilken alla samhällsgrupper kan spela en fullödig och givande roll.

32. Med tanke på att EU:s befolkning blir allt äldre menar kommittén att unionen särskilt bör uppmantra äldre att delta i frivilligarbete, eftersom de har färdigheter och erfarenheter som förvärvat under ett långt liv och det dessutom är bevisat att frivilligarbete är hälsofrämjande. Organisationerna för aktiva pensionärer (*Active Retirement Associations*) i Irland är ett utmärkt exempel på detta.

33. Frivilligarbete kan spela en avgörande roll när det gäller att bryta den sociala isoleringen för individer och grupper, genom att utsatta barn och vuxna får socialt stöd och att volontärer själva kan utveckla nya nätverk och minska sin isolering.

⁽⁷⁾ Volunteer Management Practices and Retention of Volunteers (Mark A. Hager och Jeffrey L. Brudney, juni 2004, The UrbanInstitute).

34. Kommittén konstaterar att frivilligarbete och särskilda projekt är viktiga när det gäller att främja och uppmantra en dialog mellan generationerna och att förstå dagens föränderliga samhälle ⁽⁸⁾.

35. Kommittén efterlyser ett finansieringsinitiativ inom vänortsprogrammet, så att lokala och regionala EU-nätverk och aktivt medborgarskap kan stärkas genom projekt för volontärutbyte.

Att göra offentliga och privata arbetsgivare delaktiga

36. Kommittén betonar att frivilligarbete är en avgörande faktor i främjandet av en hälsosam balans mellan arbete och fritid för arbetstagare runt om i EU, eftersom aktiviteter och nätverksarbete utanför arbetsmiljön uppmantras.

37. Kommittén rekommenderar att offentliga myndigheter på lokal och regional nivå främjar frivilligarbete genom att uppmantra sin personal till att delta i lokalt frivilligarbete eller genom att utveckla volontärinitiativ och partnerskap för frivilligarbete ⁽⁹⁾.

38. Kommittén stöder inrättandet av varaktiga band mellan företag och frivilligorganisationer. Syftet är att företagen ska ta socialt ansvar med utgångspunkt i personalen samtidigt som de ger finansiellt stöd. Detta skulle kunna göras i samarbete med små och medelstora företag som är lokalt verksamma samt med regionala och lokala näringslivsorganisationer när det gäller att få företagsledningarna att främja frivilligarbete bland personalen.

Att utveckla en EU-dimension

39. Regionkommittén anser att frivilligarbetet har en viktig EU-dimension och vill därför se en mer sammanhängande och övergripande politik, framför allt följande:

- Bättre förståelse genom ökad forskning och förbättrad kvalitet i statistiken på EU-nivå.
- Frivilligarbetets ekonomiska bidrag bör erkännas och arbetsmotsvarighet i reda pengar bör accepteras mer allmänt som ett sätt att matcha bidrag från EU-finansierade program.

⁽⁸⁾ Ett exempel är *Living Scenes*-projektet i Galway, i vilket 24 studenter från det s.k. frivilliga övergångsåret (*Transition Year*) vid skolan *Presentation Secondary School* tillsammans med 22 vuxna från *Galway Active Retirement Associations* deltar i ett generationsövergripande program som nu har införlivats i programmet för övergångsåret.

⁽⁹⁾ Många lokala och regionala myndigheter i vissa medlemsstater har inrättat eller stöder volontärprogram för personalen, ofta genom att personalen frivilligt avsätter en del av sin lön för kunskapsöverföring till välgörenhetsorganisationer eller stöd till lokala unga företagare eller lokal utvecklingsverksamhet.

- Bredare fokus på frivilligarbete på EU-nivå utöver områdena medborgardeltagande och ungdomsverksamhet.
 - Nya initiativ bör studeras för att uppmuntra ett utbyte av erfarenheter och öka rörligheten bland volontärer genom ett gemenskapsprogram för volontärer i alla åldrar.
40. ReK rekommenderar kommissionen att lansera konkreta program eller insatser som banar väg för gränsöverskridande europeiska projekt för frivilligarbete som involverar EU:s hela befolkning och inte bara ungdomar.
41. Kommittén rekommenderar att 2012 utropas till Europeiska året för aktivt medborgarskap genom frivilligarbete, för att rikta ljuset mot främjande av frivilligarbete och genomförande av initiativ som rör de frågor som tas upp i detta yttrande.

Bryssel den 7 februari 2008

42. Kommittén anser att det krävs bättre samordning av existerande politik och åtgärder för att man ska åstadkomma resultat i de frågor detta yttrande handlar om, eftersom frivilligarbetet på EU-politikens område har en övergripande karaktär och är viktigt för EU:s verksamhet inom många olika sektorer.

43. Kommittén uppmuntrar Europaparlamentet till att bli mer aktivt i sin hantering av frivilligarbetets övergripande karaktär. En enhetlig kontaktpunkt vid kommissionen skulle kunna bidra till att utveckla frivilligarbetets potential på olika politikområden, inte bara när det gäller medborgarskap och ungdomsfrågor.

44. Kommittén förespråkar att rekommendationerna i detta yttrande vidareutvecklas i samarbete med Europaparlamentet och kommissionen, när detta är lämpligt.

Regionkommitténs
ordförande

Luc VAN DEN BRANDE
